

Abstrakt

Východiska: Alkohol a tabák jsou v České republice nejužívanějšími návykovými látkami. Ačkoliv pro osoby starší 18 let je užívání těchto látek legální, může vést k závažným zdravotním následkům. Zvláště u osob, které se nachází v léčbě pro závislost na alkoholu, ale i jiných návykových látkách, je prevalence pravidelného kouření oproti obecné populaci několikanásobně vyšší. Přesto je v České republice v těchto zařízeních kouření tabákových výrobků spíše přehlíženo a neexistuje jednotný přístup personálu k zavedení systematických programů pro odvykání kouření. Často vychází z přesvědčení, že tito pacienti nemají motivaci a zájem o odbornou pomoc při odvykání kouření.

Cíl: Hlavním cílem výzkumu bylo posoudit motivaci pacientů, kteří jsou závislí na alkoholu a současně na tabáku, aktuálně se nacházejících v ústavní střednědobé léčbě přestat kouřit. Dílčím cílem bylo poukázat na problematiku kouření mezi těmito pacienty a zjistit, jaký je jejich pohled na možnosti léčby závislosti na tabáku v daném zařízení a zda by měli zájem o odbornou pomoc při odvykání kouření.

Metodika: Bylo provedeno dotazníkové šetření mezi pacienty v 5 zařízeních ústavní léčby závislosti napříč celou Českou republikou. Výzkumu se zúčastnilo 128 osob, které byly závislé na alkoholu. Dotazník byl vytvořen v souladu s etickými zásadami zařízení a všechny zúčastněné osoby byly informovány o účelu a anonymitě vyplnění dotazníku. Jedná se o kvantitativní výzkum a analýza dat byla provedena v tabulkovém procesoru MS Excel, kam byla data z dotazníků zanesena.

Výsledky: Prevalence pravidelného kouření mezi respondenty byla 84 %, průměrný počet vykouřených cigaret byl 18,07 a průměrný výsledek Fagerströмова testu nikotinové závislosti byl 4,07 bodů. 43 % respondentů uvedlo, že by chtělo v nejbližší době přestat kouřit. Na škále subjektivně vnímané důležitosti zanechání kouření, tedy v otázce, na kolik procent chtějí respondenti přestat kouřit, pacienti označili v průměru hodnotu 46,5 % a na škále důvěry ve vlastní schopnosti tuto změnu uskutečnit průměrně 34,4 %. 66 % kuřáků uvedlo, že se v rámci programu setkali s přednáškou týkající se kouření nebo odvykání kouření a 44 % respondentů uvedlo, že jim v daném zařízení byla nabídnuta pomoc při odvykání kouření. Z hlediska jednotlivých zařízení se odpovědi pacientů výrazně lišily. Dalším důležitým výsledkem výzkumu bylo, že 57 % respondentů uvedlo, že při nabídce odborné pomoci by zvažovali zanechání kouření a 52 % uvedlo, že má zájem o odbornou pomoc při odvykání kouření.

Závěr: V práci se podařilo zmapovat problematiku kouření mezi pacienty závislími na alkoholu v uvedených zařízeních a z výsledků vyplynulo, že více než polovina kouřících pacientů léčících se se závislostí na alkoholu měla zájem o odbornou pomoc při odvykání kouření. Toto zjištění by mohlo do budoucna zmírnit obavy z nabízení pomoci při zanechání kouření pacientům v ústavní léčbě pro alkoholovou závislost a mohlo by vést k zařazení více intervencí pro kuřáky v rámci léčebného programu.

Klíčová slova: závislost na tabáku, závislost na alkoholu, léčba, nemocniční péče, duální závislost